

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

«Danica» izhaja vsak petek na celi polt in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr. V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 80 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LII.

V Ljubljani, 6. januarija 1899

List I.

Anton Bonaventura,

po Božji in apostolskega sedeža milosti
knez in škof ljubljanski.

vsem vernikom svoje škofije mir, srečo in blagoslov!

Morebiti ste čuli, da sem meseca novembra popotoval na preslavno božjo pot v Lurdu na Francoskem in pa v večni Rim, središče vsega krščanstva. Kaj pa me je gnalo po svetu, gnalo na tako imenitne kraje? Kaj sem videl, skusil in dosegel? Predragi v Kristusu, to bi vam rad v tem-le pastirskem listu povedal in vas na zadnje prav presrečno za nekaj poprosil.

1. V Lurdu.

Kdo od Vas ne ve ničesar o Lurdu, o lurški brezmadežni Devici in Materi? Mnogo ste o tem slišali, gotovo je marsikdo od vas zdihnil: o ko bi mogel jaz tja popotovati!

Res, čudnih dogodkov! Pred štiridesetimi leti se je raznesla novica, kako se je prečista Devica prikazovala mali, siromašni, toda pobožni Bernardki in kako ji je rekla: „Želim, da svet sem prihaja v procesijah; reci duhovnikom, naj mi na tem mestu sezidajo cerkev; pobrskej tam-le z roko in našla boš studenec vode.“ In danes? Nad votlino na skali stoji prekrasna cerkev, ki je veljala nad tri milijone goldinarjev in tik pod cerkvijo zopet druga rožnovenška. Na to mesto roma vsako leto v silnih procesijah na sto tisoče naroda iz Francoskega in iz drugih pokrajin. Oni studenec teče še dandanes in glejte: v tem studencu, ki ima samo čisto naravno vodo, in na tem mestu se ozdravljajo najnevarnejše bolezni, katerih leta in leta najbolj sloveči zdravniki niso mogli ozdraviti; ozdravljajo se velike rane, po-

lomljene kosti, rak, slepota, jetika na najzadnji stopinji in to pogostokrat kar hipoma. Kaj ne, neznatno sredstvo, mala deklica, pa tako neizrečen vspeh! Ves svet se peča z Lurdom!

Pa kdo bi verjel te dogodke? Samo priprosto, nevedno ljudstvo tako govori. Bolezni bi morali zdravniki natančno pregledati, morali bi ozdravljence zopet videti in se prepričati, ali je res kaj nadnaravnega v teh dogodkih. Pred očmi izvedenih zdravnikov naj se kaj takega dogodi!

Pa tako je v Lurdu, predragi v Kristusu! Romanja se začenjajo takoj po veliki noči, pa trajajo do meseca oktobra: posebno velike procesije z bolniki prihajajo meseca julija, avgusta, septembra; največja pride v drugi polovici avgusta s premnogimi bolniki. Ves ta čas je v Lurdu odbor zdravnikov, kateremu se more pridružiti vsak zdravnik, katerekoli narodnosti. Temu odboru se predstavljajo bolniki, ki imajo navadno s seboj spričevalo onega zdravnika, ki jih je do sedaj zdravil in kjer se bolezen natančno opisuje. V Lurdu zdravniki, verni in neverni, bolnika in bolezen zopet natanko pregledajo, se o bolezni razgovarjajo in vspeh natančno opisujejo. Kdor je ozdravel, zopet pride k njim, da ga zopet pregledajo in opišejo sedanje stanje, n. pr. da o raku ni več sledu, da so pljuča popolnoma zdrava, da je rana zaceljena. Zdravniki torej, ki so edini poklicani govoriti o boleznih, dogodek, kakor ga sami vidijo, natančno opišejo in naznanijo svetu v lurških časnikih. Premnogi zdravniki kar naravnost trdijo, da je tukaj roka božja, vsaj se bolezni ozdravljajo načinom, ki je naravnim postavam naravnost nasproten. Pomislite samo: poprej globoka, ognjena rana, je hipoma vsa za-

celjena, vidijo se zdrave mišice in žilice in lepa nova koža; kjer je bila poprej jetika na zadnji stopinji, so sedaj hipoma pljuča popolnoma zdrava, nobenega sledu kake bolezni. Letos v avgustu so štirje taki izvanredni bolniki hipoma ozdraveli. Premnogim se je stanje samo zboljšalo, mnogi pa tudi niso prav nič uslišani bili.

Če se že tem očitnim dogodkom čudimo, kako bi se še le čudili, ko bi mogli pogledati v dušo raznim romarjem in motriti čudeže, ki so se ondi zgodili in to še v večem številu. Kmalu, predragi v Kristusu, vam bom o teh dogodkih poslal malo knjižico v spomin, ki se že tiska, in vsaka župnija dobi nekoliko iztiskov.

Tukaj sem torej bil, na tem blagoslovljenem mestu sem prosil mogočno Devico in Mater za pomoč, ne v dušnih svojih zadevah, pač pa za pomoč v vaših telesnih potrebah, še bolj pa za pomoč v vaših dušnih potrebah. Predragi moji kristjanje; molil sem goreče za duhovnike, za redovniške osebe, za vse stanove in ljudi, posebno za grešnike in za one nesrečne naše slovenske rojake, ki so od vere Kristusove že odpadli, ali so pa v nevarnosti, da odpadejo. Najbolj goreče pa sem zdihoval, naj mi Devica Marija pomaga, da mi vsi skupaj v lepi naši slovenski domovini ustanovimo potrebne zavode za dobro, v resnici krščansko vzgojo naše mladine, namreč za vzgojo vaših otrok, katere pošiljate v šole, da bi bili kedaj duhovniki ali koristni delalci v drugih stanovih, pa se premnogi spridijo in so v nesrečo svojemu narodu, to je vam, predragi v Kristusu, in samim sebi. Tu je potrebna pomoč, to je zadeva nas vseh, vsega slovenskega naroda. Oh molil sem in zopet molil . . . in odpotoval sem iz Lurda veselega srca, prepričan, da nameravano delo z vašo pomočjo v petih letih dogotovim. Obljubil sem prečisti Devici, da v petih letih pridem zopet in pripeljem s seboj zastopnike prvencev v novih naših zavodih, pa tudi še kaj Slovencev, ako se mi bo kdo hotel pridružiti, posebno zastopnike naših Marijanskih kongregacij.

2. V Rimu.

Iz Lurda sem pohitel v Rim. Mnogo nisem razgledaval prekrasnih pokrajin francoskih in laških, skozi katere je drdral železni voz, misli mi je zavzemal sladki in veseli spomin na Lurd in pa večni Rim, kateremu sem se zmiraj bolj približeval. Dospel sem tja po noči 13. novembra.

Ni mi treba pripovedovati, kaj me je vleklo v Rim! Saj veste, kdo tam stanuje; sveti Oče papež, 263. naslednik sv. Petra, ki je naravnost iz rok Jezusovih prejel vrhovno oblast v njegovi

cerkvi za sebe in za vse postavne naslednike. Skoraj gotovo je siromašni ribič galilejski prišel že leta 42. v Rim, ter je svoj prestol postavil zraven premogočnih rimskih cesarjev. V strahoviti borbi med krščanstvom in paganstvom zmaga galilejski ribič in njegovi nasledniki, zmaga ne z mečem v roki, ampak s srčno svojo krvjo in s krvjo vernih podložnikov. Vsaj so skoraj vsi papeži prvih treh stoletij svetniki in mučeniki.

Paganstvo pade. Krščanski rimski cesar ne more prenašati sijaja naslednikov sv. Petra, preseli se v Carigrad. Iz Rima pa vladajo papeži. Na vse strani sveta pošiljajo blagovestnike s križem in knjigami v roki. S krščanstvom se širi omika, širi čednostno življenje, pa tudi časno blagostanje. Cerkve in šole in samostani se dvigujejo iz tal, kjerkoli se Kristus oznanuje; umetnosti napredujejo, znanost, posebno modroslovna in bogoslovna, hiti dalje in dalje do prej nedosežnih višin in globin. Proti cerkvi se bori paganska znanost, bori krivoverstvo, bori sila, toda kar papež obsodi, nima obstanka, izgubi se in izgine.

Res, da se tudi v cerkvi ne manjka hudobij in strastij; da, bili so časi, ko so se spridili mnogi duhovniki, spridili redovniki in redovnice, spridili mnogi škofje, da, o groza, pokvarjenost je še celo papežev prestol hotela omazati. Toda Bog ga je čuval. Strastnim nasilnikom desetega in enajstega veka se je posrečilo vsiliti na prestol sv. Petra samo štiri, pet oseb, ki so res bile nevredne; ako tem prištejemo še dve, tri iz poznejših časov, imamo morebiti šest, sedem nevrednih papežev. Ali kaj je to v velikem številu svetih papežev, papežev učenih, papežev, ki se kakor velikani dvigajo nad ostalim svetom? Katero kraljestvo more naštetiti tako dolgo vrsto toli dičnih vladarjev? Smelo trdimo pred vsem svetom, v nobenem kraljestvu ni vladarjev, kakor so vladarji v kraljestvu Jezusovem!

Naj bučé viharji, naj vdarjajo besni valovi na katoliško cerkev; kar je gnilega, odpade. Odpadli so grešni narodi, odpadli nezvesti duhovniki, odpadli spačeni redovniki, odpadli ošabni modrijani, cerkev pa ni padla, cerkev se še omajala ni; pokazalo se je, da je od nebeškega mojstra sezidana na skalo, na Petra, na rimskega papeža — zato je cerkev vselej zmagovala in na zadnje zmagala. Ali ne zmaguje tudi sedaj na koncu devetnajstega stoletja?

Države in narodi so se ugrezni v velike nesreče, vse je nemirno, vse viharo, narod se vzdiga zoper narod, stan sovraži stan, siromaštvo se širi in ž njim obupnost, države se oborožujejo, vojska, kuga, lakota nam preté: zakaj? ker so

države in narodi odpadli od Kristusa, pa je zavladała strast, zavladała sebičnost, zavladała zatiranje slabejših. Ali čuj rešilni glas! Od kod? Iz Rima. Razlegal se je poprej iz ust slavnega Pija IX., ki je obsojeval krive nauke, obsojeval brezbožno postopanje vladarjev, držav in narodov; razlega se sedaj iz ust starčka Leona XIII., ki kaže vsemu svetu pot rešenja, pot, ki vede k miru, k sreči. Vse je nemirno, kakor na divje razburkanem morju, le ena skala stoji, katere valovi ne morejo omajati, in na tej sčali veličanstveno poslopje, do katerega ne sega besno se peneče morje. Skala je Peter, sedaj imenovan Leo XIII., veličanstveno poslopje je rimska cerkev. In narodi? Na to skalo se ozirajo, edino od nje pričakujejo pomoči, da se ne vtopé, ta zaveš bolj in bolj prešinja vesoljni svet! O zmage, slavne zmage.

In glejte, k Leonu XIII., nasledniku svetega Petra, najvišjemu in prvemu namestniku Kristusovemu, k temu najvišjemu dostojanstveniku na celem svetu, k njemu sem hitel, da se mu poklonim, da mu razodenem svojo ljubezen, svojo udanost in neomahljivo zvestobo do groba. Spodobí se namreč in potrebno je, da se novoimenovani škof predstavi sv. Očetu v znak tesne zveze z njimi, da jim poroča o svoji škofiji in jih vpraša za svet v dvomljivih stvareh.

Lahko si mislite, kako mi je srce utripalo veselja in spoštovanja, ko sem 17. novembra ob desetih predpoldne stopal po sobah in hodnikih vatikanskih, da pridem k sv. Očetu. In ko jih zagledam, sedečega na stolu pri mizi v sobi, kjer navadno delajo, ko jih vidim, majhnega, bledega, sivega, suhega starčka, o kako lahko sem padel na kolena, da jim poljubim križ na nogi, ali niso dopustili, dali so mi roko, da sem jo poljubil. Klečeč sem povedal, da sem se prišel poklonit in sporočit jim zvestobo pa ljubezen svojo, duhovnikov in vsega predobrega ljudstva ljubljanske škofije, in kaj ljubeznjivo so se nasmehnili. Podal sem jim v znak teh naših čustev nekoliko miloščine, katero ste vi, predragi v Kristusu, nabrali; radi so jo sprejeli, zopet se nasmehnili in rekli, kako jim je drago, da škof, duhovniki in verni ljubljanske škofije vedó, kako je potrebna pomoč papežu, ki mora skrbeti za toliko katoliških zadev po Italiji, v Rimu, posebno pa še po misijonih. Rekli so, da prav iz srca vse blagoslavljaajo.

Za tem so mi mignili, naj sedem. Sedaj sem mogel častitljivemu starčku dobre pol ure gledati v oči, gledati v obraz, z njim govoriti. Kako sem se začudil, ko sem opazil, da imajo sveti Oče tako močan glas, tako iskreno oko, tako zdravo

lice, tako bistro glavo; kako mi je segalo v srce, ko so me z vzvišenim glasom in ognjevito besedo spodbujevali, naj se ničesar ne plašim, ampak pogumno delam za Boga, za cerkev in za vas, predragi v Kristusu, katere mi je božja previdnost izročila v pastirsko skrb.

Med drugim so me vprašali, kakošno je ljudstvo ljubljanske škofije. Hvala Bogu, da sem na to kaj lahko odgovoril, da je ljudstvo dobro, verno, udano svojemu škofu in svojim duhovnom in katoliški cerkvi, najbolj pa udano Bogu. Hvala Bogu, da sem mogel reči, kako se pri nas množi pogosto prejemanje svetih zakramentov, češčenje sv. Rešnjega Telesa, kako se množe Marijine kongregacije in razna društva za pomoč kmetu, delalcu, obrtniku, trgovcu. Sv. Očetu je bilo vse to kaj vseč, posebno pa so pohvalili Marijine kongregacije po mestih in po deželi.

Nazadnje se ve, da sem tudi moral pripomniti, da se posebno po nekaterih mestih širi ne samo malomarnost, ampak kar naravnost sovraštvo in zaničevanje do katoliške cerkve, da se tajé temeljne resnice, katere spoznava in je potrjuje razodenje, da je precejšnjo število omikanih Slovencev, posebno onih na visokih šolah, kar naravnost odpadlo od krščanstva. To je sv. Očeta sicer razžalostilo, ali ni jih iznenadilo, ker vedó, da razne vrste šol v Avstriji niso ravno najboljše in da veje v njih krščanstvu neprijazen duh. No, jaz sem koj dodal, da sem se posvetoval z gg. kanoniki in po gg. dekanih z vsemi duhovniki, kako bi to zlo zmanjšali. Povedal sem, kako smo sklenili, da sezidamo semenišče za vse one dijake, ki se hočejo posvetiti duhovskemu poklicu, in sicer semenišče s popolno gimnazijo, poleg tega pa tudi zavod za dijake, ki hočejo vstopiti v posvetne stanove, a naj bi se kot gimnazijci v tem zavodu vzgajali ter obiskovali dotično semeniško gimnazijo. Ta naš sklep so sv. Oče prav posebno odobrili in rekli so, da ga iz prepolnega srca blagoslavljaajo a ne samo to, ampak da se bodo našega dela tudi vsak dan spominjali v molitvah, naj nam dobri Bog da vstrajnosti in potrebne požrtvovalnosti, da ga srečno dovršimo.

Potrjen in oduševljen sem se poslovil od sv. Očeta, ves blažen in srečen sem zapustil vatican. Tako me je obvezela oseba sv. Očeta, da prav nič ne vem, kakšna je soba, kjer sva se pol ure razgovarjala. Potrudil sem se, da mašujem na grobovih sv. Petra in Pavla, da si ogledam za nas Slované preznamenito cerkev sv. Klemenca, v kateri je pokopan tudi sv. Ciril in v kateri so iz ljubezni do Slovanov sv. Oče sezidali kapelico na čast sv. Cirila z dvema slikama. Ena nam predstavlja, kako naša sv. apostola Ciril in Metod

pred papežem Hadrijanom II. branita svoj nauk in vse svoje ravnanje na Moravskem, druga pa predstavlja, kako prenašajo na prošnjo sv. Metoda mrtvo telo Cirilovo iz cerkve sv. Petra v cerkev sv. Klemenca. Ko sem še nekaj družih poslov opravil, poslovil sem se od večnega Rima in po hitel domu v svojo škofijo.

3. Prošnja.

Sedaj pa pride moja prošnja in sicer prav prisrčna prošnja do vseh vernikov naše škofije.

Vaših otrok se po šolah preveč spridi; razne tožbe mi o tem prihajajo na uho, pa tudi čitam, kar vaši sinovi, za katere žrtvujete težak zaslužek svojih žuljev, pišejo po raznih listih. Mnogo tega je kar naravnost proti naukom sv. evangelija, drugo zopet proti šesti zapovedi božji. Nimam prilike poslušati, kaj se po raznih šolah naše domovine vašim otrokom razlaga, vem pa, kako lahko dobivajo nevarno berilo in če še zraven pomislim na nevarnosti po mestih in društvih, se nič ne čudim, da se naše mladine mnogo izgubi že ob času gimnazijskih naukov, potem pa še bolj po visokih šolah.

Zato je sedaj veliko pomanjkanje izšolanih Slovencev, manjka profesorjev, manjka raznih uradnikov, manjka pa tudi duhovnikov. Kako mi je težko, ko dobivam od vseh stranij prošnje, ali ko ljudje sami k meni prihajajo in prosijo za duhovnika, jaz ga jim pa ne morem dati. Radi vedno večjega števila šol, radi večjih opravkov v cerkvi, pri raznih bratovščinah in potrebnih društvih potrebujemo precej več gorečih in zdravih duhovnikov, kakor jih imamo. Koliko mi jih sedaj boleha in postaja za delo nesposobnih, ker imajo preveč posla, pa se preženejo in opešajo.

Mislím, da bi pa tudi koristno bilo, ko bi bili profesorji in raznovrstni uradniki res krščanski, prepričani o Bogu stvarniku in odrešeniku, prepričani o božji ustanovitvi svete katoliške cerkve, ko bi vsi hodili k sv. maši, poslušali besedo božjo, prejeli svete zakramente, spolnjevali postno zapoved in natančno živeli po zapovedih božjih, ter vam bili v lep zgled in posnemanje. Kaj ne, tacih svetnih gospodov je sedaj precej malo. Pa, ali se ne širi dvom glede večnih, razodetih resnic tudi že po deželi, posebno po gostilnicah? Zakaj? Ker gospodje, ki so bili tako nesrečni, da ne verujejo več v Jezusa in so odpadli od njegove cerkve, tako čudno pišejo, da se more res marsikomu ne dosti podučnemu glava zmešati. Kaj ne, kolike nevarnosti preté vašim otrokom, dokler hodijo v šole, predno dosežejo svoj duhovski, ali katerikoli svetni poklic!

Zraven pa raste tudi siromaštvo. Zmiraj teže pošiljate svoje otroke v šole, zmiraj bolj morajo vaši otroci stradati in trpeti, predno kaj dosežejo. Je sicer mnogo dobrotnikov, ali dobrotniki ne morejo vsem pomagati. Bati se je, da bo še manj duhovnikov, še manj dobrih, Jezusu in cerkvi zvestih gospodov po raznih službah, ki so za nas vse neobhodno potrebne.

Kako bi se dalo pomagati? Čuli ste že, kaj sem prosil prečisto Devico in Mater Božjo v Lurdu; čuli ste, kaj sem povedal sv. Očetu in kako so oni nameravali delo blagoslovili, da, kako so obljubili moliti, da je dovršimo.

Da, ustanoviti moramo večji zavod za vse tiste mladeniče, katere kliče Gospod v duhovski stan, vsaj za 200 mora biti prostora. Oni morajo imeti vse šole v hiši in učitelji naj jim bodo najbolj izvrtni duhovniki. Tako vzgojo želi sveta cerkev; take zavode priporoča že vesoljni zbor tridentinski, da bi jih škofje ustanavljali. Mladeniči bi laglje obvarovali prekrasni svoj duhovski poklic, zakaj zunaj tacih zavodov ga mnogi mnogi izgubé in jaz sam za-se vem, da sem bil skoraj tako nesrečen — sama Devica Marija me je obvarovala. Poleg tega pa treba sezidati še drugi zavod, kjer bi se vzgajali mladeniči za druge svetne stanove in bi obiskovali omenjeno gimnazijo. Ne izgubili bi se tako lahko, priučili bi se marljivosti, strogemu redu in pobožnemu življenju. Tudi teh bi več doseglo svoj poklic, v katerem bi potem vam bili v dober izgled, ne pa v pohujšanje. Kaj ne, kolike pomembe bi bilo to za nas vse!

Ali za to treba mnogo denarja. Treba ga je, da se poslopja sezidajo, da se duhovniki profesorji izšolajo, da se potem zavodi vzdržujejo, ter da se morejo mladeniči v njih vzgajati in poučevati ali popolnoma brezplačno, ali pa vsaj za malo plačo. Ali bo mogoče to doseči? Nič se ne bojte, mogoče bo, če se vsi združimo in skupno delamo. Čujte, mnogo imam že pripravljenega: lep, obsežen in zdrav prostor že imam; denarja za zidavo tudi skoraj polovico; nekaj ga bom še izprosil; nekaj mi bodo dali za vaš blagor vneti duhovniki, nekaj pa vi sami.

Pa kaj pričakujem od vas? Vsake kvatre dajte po 2 kr. na osebo! Ali je to nemogoče? Vem, da je siromaštvo v marsikateri hiši preveliko, vem, da stradate. Ali pomislite, dva krajcarja na osebo vsake kvatre, ali jih ne morete prihraniti? In če jih ne morete, prosite boljše sovaščane svoje, naj oni kaj več podelé, da pride vendarle v vsaki vasi vsaj po dva krajcarja na osebo. Gospod župnik bodo pa odločili ono osebo, moža ali ženo, katera bo vsak kvaterni teden prispevke

pobirala in jih v nedeljo prinesla. Prosim pa vas, ki ste premožnejši in vas je Bog obilneje blagoslovil, dajajte po več vsake kvatre, dajte mi pa v prvič kako večjo svoto za zidanje; prosim vas tudi vse, posebno premožnejše in one, ki so sami, spominjajte se v oporokah naših zavodov! O kako dobro delo boste storili, Bogu milo, vsemu narodu pa koristno. Za te posebne darove prosim vas za enkrat, nabiranje vsake kvatre pa bo trajalo skozi petnajst let. Ako tem prošnjam zadovoljimo, bodo poslopja v štirih letih gotova, peto leto se bode podučevanje pričelo, v petnajstih letih pa bomo imeli toliko glavnico, da se bodo mogli vsprejeti mnogi brezplačno, drugi pa za prav nizko plačo. Če tudi vi še bolj ubožate, s kvaternimi prispevki po dva krajcarja boste omogočili, da bodo vaši sinovi vkljub vašemu siromaštvu mogli hoditi v šole, pa bomo imeli dovolj duhovnikdv, pa tudi precejšnje število poštene krščanske svetne gospode. Koliko delo, kolika korist za cerkev in narod! Torej na noge! Žrtvujte! žrtvujte radi sebe, radi cerke in radi Boga! Storili boste dobro in zaslužno delo in upati morete, da vas bo Bog tudi časno blagoslovil; saj nas je on sam zagotovil, da nam bo časni blagoslov pridejan, če bomo iskali najprej kraljestva božjega.

Glejte! to je moja silna in pristrčna prošnja ne v mojo korist, ampak v vašo korist. Ali mi boste prošnjo odbili? Gotovo ne! Že se veselim, kako bom po preteklih petih letih s prvenci naših zavodov in z drugimi Slovenci romal zopet v Lurd, pa se bom tam iz vsega srca zahvaljeval prečisti Devici in Materi božji za dovršeno delo. Amen! Naj se zgodi!

Blagoslov vsemogočnega Boga Očeta in Sina in sv. Duha naj pride nad vas in naj ostane vselej nad vami. Amen.

V Ljubljani sv. Nikolaja dan 1898.

Anton Bonaventura,

knez in škof.

Novoletnemu Detetu.

Jaz bom pa Jezusčka ljubil,
Célo mu srčce dal;
Saj je dušico mi snubil
In jo nevestico zbral.

Kaj je posvetna zabava,
Ako ni Ježček navzoč?
Srcu je prazna puščava,
Temna in žalostna noč.

Ježček, bogastvo Ti moje,
Ježček, Ti moja radost,
Srčce moje je Tvoje,
Ježček, Ti moja sladkost!

Ti si neskončna lepota,
Ti si zveličanja vir,
Ti si milôt vsih milota,
Ti si najboljši Pastir!

Ti se med limbarji hraniš,
Ljubiš dušice čisté;
Ljubiš jih, hudega braniš,
Ki Te v ljubezni želé.

Tebe, oj! tudi jaz ljubim,
Ljubim pristrčno, svetó.
Nikdar, — žaliti — obljubim
Srčce Ti — prezvesto.

S srčcem svojim me skleni,
Vzemi vso dušo mi v last;
Kdaj pa v svoj dom — zaželeni,
Pélji tje v večno jo čast.

Radoslav Silvester.

Gospa Sveta.

V nebesih kraljuješ.
In tukaj stanuješ,
Le prosi Marija
Pri Bogu za nas!

To pesniško kitico sem slišal nekdaj v cerkvi na blejskem jezeru. Odpevali so jo štajarski božjepotniki pri litanijah, a odpevali tako vneto in pristrčno, kakor bi hoteli s silo priklicati pomoči iz nebes. Skoro se mi je zdela cerkev premajhna, da bi mogla prenašati združeno moč toliko glasov in obšla me je slutnja, da se majo stene v svetišču.

In prav ta klic do Marije vzbudi se mi v srcu, ko vgleдам 29. oktobra 1898 na gričku veličastni hram božji z dvema stolpoma. Prišel sem v Gospo Sveto, starodavno Marijino cerkev na Koroškem, kjer je bila blizu do leta 900 slovenska škofija. Blaglasno odmevajo orgle v častitem dōmu in kakor iz zidovja vró akordi po obsežnih prostorih, ko se bližam romar velikemu oltarju. Pričela se je ravnokar ob sedmih zjutraj sv. maša. Vpirajoč oko v Marijino podobo se spominjam brezštevilnih množic, ki so klečale kedaj na tem kraju pred blaženo nebeško kraljico. Koliko izdihljejev v stiskah, koliko solz v bridkosti, koliko molitev v nadlogah! Pa tudi koliko tolažbe in pomoči! Eja ergo advocata nostra, oh obrni naša pomočnica tudi v nas svoje milostljive oči. Potreba je veliko, slabosti mnogo, stanovitnosti manjka v sklepkih, poguma v izkušnjavah, potrpljenja v nesreči.

Cerkev je posvetil krog leta 750 sv. Modest ter si postavil tukaj škofijsko stolico, od koder je širil krščansko vero na vse strani. Krepko ga je podpiral koroški vojvoda Ketumar. Modesta, ki je umrl leta 760, so pokopali v cerkvi. Njegovo truplo najdeš v levi ladiji v kameniti rakvi, na katero so postavili oltar v gotiškem slogu. Napis v latinskem, slovenskem in nemškem jeziku ti pove, da počiva tukaj koroški apostol. Za sv. Modestom so vladali gospejsvetsko slovensko škofijo naslednji škofje (chorespisci): Latin, Modelham, Varman, Teodorik, Oton in Ožbalt.

Lahko trdimo, da se prišteva sedanja cerkev najlepšim, najstarejšim in največjim na Koroškem.

Dolga je 46, široka pa 18 metrov. Veličastno gotiško stavbo podpirajo orjaški stebri, ki jo delé v tri ladije. Slike na steni imajo letnico 1435, kar bi pričalo, da je bila zidana vsaj v začetku 15 stoletja. Marijina podoba v velikem altarju je kamenita. Pravi, da jo je daroval praški škof sv. Adalbert († 1001). Marija sedi na prestolu odtod ime „Sancta Maria in solio“ in nemški izraz „Maria Saal“. Glavo ima nekoliko nagujeno na desno stran, obraza je polnega, jako lepega, na pol odprte oči jo delajo še milejšo, na ustnicah opaziš ljubeč nasmeh, majhen podbradek dovršuje njeno lepoto. Na desni roki drži Jezusa, ki poklada levico svoji materi v roko, v desnici pa ima Jezušček hruško. Marijino glavo kinča kamenita gotiška krona. Patronske opravilo obhajajo v praznik Marijinega vnebovzvetja.

Cerkovnik je vgasnil sveče in pogrnil oltar, popravil je še luč pred Najsvetejšim in slednjič zaklenil zakristijo. Nikogar ni več v cerkvi, skrivnostna tišina vlada v njej, le koraki po trdem tlaku dajejo neki odmev, visoko nad menoj se vspenja gotiško rebrovje in vedno večje se mi dozdeva poslopje. Ko ogledujem kapele in slike, votivne podobe in stare spomenike: tedaj mi stopa pred oči zgodovina tega slavnega kraja. Kjer stoji sedaj ponosni krščanski tempelj, tam se je širilo o času Rimljanov paganske mesto Virūnum. Divji Huni so drli v dobi ljudskega preseljevanja v petem stoletju skozi Koroško ter razdejali mesto. Toda na razvalinah zasadi Modest sveti križ, maliki se morajo umakniti edino pravemu Bogu, iz grobelj se vzdigne hram božji in iz te zibelke krščanstva raznašajo apostoli sv. vero po vsej deželi. V duhu gledam sv. papeža Leona IX. (1049—1054), ki je priromal tu sem s štirimi kardinali. Spomnim se l. 1480., ko so Ogri tri dni streljali na gosposvetsko cerkev, pa so se morali slednjič umakniti. Brambovci so bili skriti za močnim zidom, ki je stal okoli cerkvenega dvorišča. Vodija jim je bil pogumni kanonik Jakob Radhaupt ter jim dajal povelja iz zvonikovih lin. Slednjič si domislil one velikanske procesije, ki je prišla tu sem prosit Marijo, naj oprostí Dunaj turškega nasilstva, kar se je res tudi zgodilo (1683).

Oglejmo sedaj še neko posebnost, ki je hranjena v zvoniku Ker sta stolpa visoka vsak 60 metrov, treba je precej dolgo lezti, da se pride do velikega zvona, ki visi v stolpu na severni strani. To je orijak, kateremu ni para ne samo na Koroškem, ampak tudi ne po več drugih deželah. V zračnih višavah kraljuje osamljen, brez tovariša, ker zahteva ves prostor za-se. Kadar ga zaženejo o velikih praznikih (in štirje močni korenjaki ga morajo goniti), tedaj se začne polagoma gibati jarem, velikan se prebujá iz spanja, odpira žrelo, zagiblje z bronastim jezikom in začne bobneti, da se sliši njegov glas Fis celo do Velikovca, pet ur daleč. V premeru ima 222 cm, postranska višina iznaša 180 cm, tehta pa 118 stotov.*) Kinčajo ga podobe: Kristus na križu, Marija z Jezusom v naročju (oba imata krono na glavi), sv. Andrej na postranskem križu, sv. Jurij, sv. Nikolaj, sv. Volbenk (sv. Modest?) s cerkvijo. Na vrhu vrat je napis: SANCTA MARIA SUCCURRE MISERIS, IUVA PUSILLANIMES, REFOVE FLEBILES, ORA PRO POPULO. (Sv. Marija pomagaj nesrečnim, podpiraj slabe, krepčaj žalostne, prosi za ljudstvo).

*) Veliki zvon v ljubljanski stolnici ima 64 stotov teže in 179 cm v premeru.

Vil ga je celovski zvonar Matija Landsmann 4. oktobra 1687. Stroški so morali biti ogromni in tudi cesar Leopold I. je dal 30 stotov topovine. Dne 5. februarja 1688 so položili zvon na sani in vpregli 20 konj. Več kot 100 ljudi pa je privezalo k sanem vrvi, da so ga pomagali konjem peljati iz Celovca v Gospo Sveto. — Kdo bi mogel opisati navdušenje ljudstva, ki ga je v trijumu spremljevalo in slednjič srečno vzdignilo na določeni prostor! Več kot 200 let se vže glasi čez hrib in plan oznanujoč slavo Marijino, toda nikjer ni okrušen in nikoli še ni bil obrnjen. Tudi ob notranjem robu, kamor vdarja kembelj, je le malo obrabljen. Rad bi bil vdaril vsaj jedenkrat s kembeljnom na obroč, a cerkovnik me opomni, da bi bilo to znamenje za oginj.

Odpravljam se proti Celovcu, večkrat pa pogledam še nazaj na griček, kjer stoji veličastni hram Gospe Svete z dvema stolpoma.

V nebesih kraljuješ
In tukaj stanuješ . . .

Župnik Josip Lavtižar.

Tri dni iz mojega življenja.

Potopisni spomini iz naše gorenske in dolenske domovine.

Motto:

„Beseda sladka domovina,
Ne prideš več mi iz spominja!“

Andr. Praprotnik.

V drugi polovici meseca avgusta 1898. sem bil zapisal v našo šolsko kroniko: „Dni 10. 11. in 12. avgusta t. l. prištevam med najprijetnejše svojega življenja, in če mi bo le količkaj dopuščal čas, popisal jih bom za javnost. Temu namenu naj ostanem zvest v kljub temu, da ne morem sprevideti naprej, bom li zamogel popolnoma izpeljati in izvršiti svoj namen. Opremem naj se torej na besede, katere mi je večkrat ponavljal moj rajni prijatelj, slavno znani gosp. dr. Janez Blejweis: „Pričeti se mora, potlej pa že gre!“

V zgodnje jutro 10. avgusta okoli 1/3 ure je bilo, ko sem zapustil svoj dragi dom Železnike. — Težki oblaki so pokrivali nebo; vreme se ni kazalo nič kaj ugodno. Čudno je bilo sploh v tem oziru poletje l. 1898. Le malo smo imeli solčnih dni; ako pa se je pokazalo solnce na nebu, postala je tudi zdajci vročina nekako, — dejal bi, — zoperna, neznosna, soparna, kateri je sledil kmalu zopet dež in zelo občuten hlad. Tudi to jutro, — da si je o tem času navadno najhujša vročina, — je bilo tako občutno hladno, da plašč na vozu ni bil prav nič od več. Bilo je še mračno, ko sem se vozil skozi Selica. To je največja župnija v vsej nad 6 ur dolgi dolini enakega imena, in se ponaša zlasti zadnji čas skorej vsako leto s kako posebnostjo. Tako n. pr. se je letos (1898) od 8. do 15. majnika, tedaj najlepši letni čas, obhajal tu sv. misijon; meseca avgusta se je pričelo graditi novo pokopališče, katero je bilo župniji že dolga leta živa potreba. —

Okoli 1/5 ure sem dospel „na Faro“, ali kakor so nekdanj rekli, k „Materi Fari“ zunaj Škofje Loke. V resnici je izmed najstarejših duhovnij naše dežele; njen pričetek se stavi v leto 1074. Od l. 1863. do 1865. se je pozidala sedanja nova prifarska cerkev, in bila po tedanjem mlg. knezoškofu dr. Jernej

Widmer rožnivenško nedeljo 1865. slovesno posvečena. Za to prekrasno zidanje sta si stekla nevenljivih zaslug tedanji preč. gosp. dekan in poznejši kanonik Fran Kramar in njegov čast. gosp. kapelan in poznejši dekan † trebanjski Matej Frelj, kateri poslednji je bil prvemu takorekoč desna roka. Njuno vnemo, delalnost, trud in požrtvovalnost pri tem delu popisati, je nemogoče; po pravici se je dalo misliti, da sta vsak prisluzeni krajcar sproti darovala za prihodnji novi altar sv. Jurija. Pretečeno rožnivenško nedeljo je minilo že 33 let, odkar je bila nova cerkev posvečena, in gotovo že polovico ljudi komaj še živi, katerim je v spominji še stara cerkev, in jo zamorejo imeti v duhu še pred očmi. Morebiti bi bilo vendar še komu s tem vstreženo, ako zdaj, — že v evangeljski 11. uri — še enkrat spoštovanim bralcem vsaj po večjem in površno popišemo nekdanjo cerkev. Se ve, da se o času, kedaj je bila stara cerkev zidana zdaj ne da govoriti; — vsaj moji malenkosti to ni znano. Menim, da tudi o podiranju stare cerkve niso našli za to nobenih natančnih dokazov. Lega njena se je raztegala od večera proti jutru, tedaj jo nova uprav prekižuje, ker je zgrajena od polutanske proti polnočni strani. Stavba se je ogledovalcu predstavljala v zelo stari obliki. Imela je tri ladije. V glavnih potezah je bila nekoliko enaka šmarijski cerkvi pod Ljubljano. Tudi ladija crngrobske cerkve kliče nekoliko ono stare „prifarske“ v spominj.

Mnogokrat se mi že mislil na to, da če bi bila stara „prifarska“ cerkev stala še nektera leta, in ko bi bili njeno restavracijo prevzeli znanstveni strokovnjaki, bila bi prenovljena cerkev dočakala še kako stoletje. Mislim, tega priopominjajoč, med nami uprav sedaj oživljenega vednostnega duha, ki pri stavbah, slikarijah i. dr. sili nekako v starodavnost nazaj. O vsem tem hočem nekoliko bolj natančno govoriti prihodnjič.

Nadučitelj Josip Levičnik.

(Dalje prihodnjič.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Z Breznice. Župnijska cerkev na Breznici je prejela lep dar za božične praznike: nov mašni kelih od srebra, ki ga je daroval brezniški rojak, veleč. gosp. Blaž Muhovec v Kameniku. Kelih je izdelal prav izborno g. Kregar, pasar v Ljubljani, po krasnem načrtu gosp. Mis-a, strokovnega učitelja na ljubljanski obrtni šoli. Slog mu je romansk, v kakoršnjem je zgrajen tudi veličastni veliki altar naše župnijske cerkve.

Prof. dr. Iv. Svetina.

Razgled po svetu.

Iz Rima. (O zdravji sv. očeta). Da so naš častitljivi sv. oče zdravi, priča to, ker so se 28. novembra udeležili seje svojega konzistorija. Trajal je od devetih do jedne popoldne. Sv. oče so bili po tem še tako čvrsti, da so sprejeli takoj po konzistoriju še 200 oseb v avdijenco, in se razgovarjali z njimi. Njihov zdravnik dr. Lapponi je tako prepričan o sv. očeta zdravju, da je sedaj samo 3krat na teden obišče, in od meseca avgusta ga sv. oče nikdar še niso klicali posebej k sebi. Tudi to kaže, da so sv. oče prepričani o svojem zdravju, ker mislijo letošnje spomlad imenovati nekaj novih kardinalov. Sedaj je 13 kardinalskih sedežev praznih. Kakor se bere v

časnikih iz Rima, imenovanih bo 9 ali 10 novih kardinalov, med temi dva v Avstriji, jeden na Francoskem in jeden v Belgiji (?) — Tudi letos je v adventnem času pridigal apostoljski pridigar vsak teden pred navzočim papežem, kardinali in drugimi prelati v vaticanski dvorani. V četrtek pred svetim dnem so šli kardinali sv. očetu čestitat. V soboto pred svetim dnem so obhajali sv. oče vse svoje duhovske dvornike. Sv. božično mašo, katero so prej opravili vedno ob polnoči, opravljajo sedaj nekaj let sem že zvečer ob devetih v domači kapeli.

Pred letom 1870. so se začele pred sv. dnem sv. maše že zvečer ob 8. uri. Tedaj je jeden izmed kardinalov daroval sv. daritev.

Iv. N. Petrić.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec januarij 1899

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen:

Spoštovanje do gosposke.

b) Posebni nameni:

6.) **Sveti trije kralji.** Da bi vladarji ponižno pripoznali oblast Kristusovo in njegovega namestnika. Da bi bila prišteta med svetnice kraljica Magdalena Avstrijska (umrla 1590 v Hallu).

7.) **Sv. Valentin.** Povrnitev zastarelih grešnikov k Bogu. Da bi se odpravile cerkvi sovražne postave. Neki na novo ustanovljen samostan

8.) **Sv. Severin.** Habsburška vladarska hiša. Duhovniki in obhajanci Ljudski misijoni Bolni duhovniki.

9.) **Sv. Marcolin.** Postavno varstvo krščanskega zakona proti napadam modernega paganstva Obitelji v hudih stiskah.

10.) **Sv. Agato papež.** Sv. oče. Več starih duhovnikov. Bolečine, ki mnoge ovirajo pri izvrševanju dolžnostij svojega poklica.

11.) **Sv. Hilin, papež.** Petrov novčič. Rim in Italija. Več dušnopastirskih zadev.

12.) **Sv. Ernest.** Učilnice in vzgojevališča Katoliška društva Neki redovni predstojnik in njegova občina. N.

Listek za raznoterosti.

Duhovniške vesti. Papežev komornik naslova monsignore, je postal preč. g. prof. bogoslovja Anton Zupančič. Kanonično vmeščeni so bili dne 2. januarija čč. gg.: Jurij Drnovšek na novoustanovljeno župnijo Zabnico; Iv. Piber na Boh. Bistrico in Fran Avsec na Brusnico. — Prezentovana sta čč. gg. Fran Košir za župnijo Col in Jakob Pavlovčič za župnijo Suhor. — Gvardijan frančiškanskega samostana v Ljubljani O. Placid Fabijani je dobil iz Rima nalog, da obišče in nadzoruje provincijo sv. Frančiška v južni Dalmaciji. Odpotoval je v ponedeljek in se vrne koncem tega meseca. — V mašnika posvečen je bil v knežškofijski kapeli na dan sv. Ivana č. o Akurzij Križan; prvo sv. mašo je daroval na novega leta dan v Varaždinu na Hrvatskem.

Pastirski list knezošk. Antona Bonaventure. Srčno veselje je vredniku, da more v 1. listu po njem oskrbovane „Zgodnje Danice“ priobčiti premil. knezošk. Antona Bonaventure pastirski list, ki ga je spisal v dan sv. Nikolaja 1898/ vsem vernikom ljubljanske škofije. Ta list kliče vrsto besedo na zidanje ljubljanskega mladeniškega semenišča za kakih 200 gimnazijskih dijakov, ki bi se hoteli posvetiti duhovskemu stanu, in konvikta namenjenega takimistem učencem za svete poklice. Vsi ti pa naj bi pohajali novozi-

dani gimnazij, kojemu bi učiteljevali profesorji — duhovniki. Veselje pravim, je vredniku, ker blizu 16 let je že, kar je podpisani vrednik kot alozijeviški vojdiya stavlil knezoškofu Ivanu Zlatoustemu podoben predlog in utemeljeval tudi način, po kojem bi se bilo izvršilo to takrat najložimi sredstvi. Krizostomov odgovor mu je bil: „Izvrstna misel; a jaz sem prestar“. Bilo je namreč škofu Krizostomu že 71 let. — Kar prestaremu Krizostomu ni bilo danc, to naj vsklije v najlepši moški dobi delujočemu knezoškofu Antonu Bonaventuri — krepko naj izrastejo ti njega name-ravani zavodi, bujno naj vscveto in obrode tisučernega sadú. — Ti pa slovensko ljudstvo, bodi darežljivo. Način, po kojem si darežljivo lahko, je tako priprost in tako malo presega tvojih moči — da se ti dvignejo nenavadno lahkim naporom sredi bele Ljubljane opisani zavodi — ki naj je Bog živi! — Ti nadarjena mlaja duhovščina iz domače škofije, ti pa radostno sezi po priliki, ki te kliče do lepih gimnazijskih kateder. Ko je vrednik knezoškof Krizostomu označil znamovane predloge te mlade duhovščine na Kranjskem, žal, še ni bilo v tolikem številu. A danes obiluje talentirane duhovščine Kranjska. Če Bog hoče, in hočeš č. duhovščina ti in hoče naše razsodno ljudstvo — potem postane to name-ravano sicer ogromno delo vender le lahko premil. knezoškofu Antonu Bonaventuri, ki naj ga Bog živi!

Deželni zbor kranjski se je sešel dne 28. decembra. Po sv. maši, katero je daroval v stolnici vč. g. kanonik Kalan zbrali so se vsi poslanci z

premil. knezoškofom vred v zbornici in v dveh sejah rešili nekaj nujnih stvari, na kar je bil zbor zopet zaključen. — Isti dan je zborovala večina avstvijskih dež. zborov.

Kotorski škof Uccellini, ki potuje v Rim, je bil dne 26. in 27. decembra gost našega premil. gosp. knezoškofa.

Nova pesem papeža Leona XIII. Sv. oče, ki so vkljub svoji visoki starosti ohranili še mladostno navdušenje za krščansko umetnost in znanost, so zložili pred kratkim novo himno povodom bližajočega se sklepa XIX. stoletja. V tej pesmi se zahvaljuje našemu Izveličarju za neštete in preobilne dobrote, s katerimi je bil obsipal človeški rod preteklih 18 stoletij. Naročili so že tudi slavnemu skladatelju Perosiju, naj napravi tej himni primeren napev. N.

Božičnica v ljubljanskem Marijanišču. Kakor prejšnja leta, tako je priredilo vodstvo tukajšnjega sirotišča tudi letošnji Božič, na dan sv. Ivana, prelepo slovesnost, ki se je odlikovala po krasnem božičnem drevesu, še prav posebno pa po zanimivem vspredu. Vrstile so se lepe deklamacije, navdušeno petje in koncem spevoigra „Živela Avstrija“! K božičnici so prišli razven nebroya preprostega in gospo-skega občinstva tudi najvišji duhovni in svetni dostojanstveniki, kakor premil. knezoškof, dež. predsednik s soprogo in dr. Vesela slovesnost se ponovi na praznik sv. treh kraljev in v nedeljo. — Sv. treh kraljev dan priredi božičnico tudi društvo krščanskih železničarjev v starem streliškem poslopju. N.

VABILO

k naročevanju na katoliško-cerkveni list

„ZGODNJO DANICO“

za leto 1899.

Podpisano založništvo prosi vse prijatelje našega katoliškega cerkvenega lista, in sploh verne Slovence, da bi hiteli z naročevanjem, s prav obilnim naročevanjem. List se dá s tem razširiti, ako se jih več skupaj naroči, kar je pripravno zlasti po tovarnah in delalnicah.

Med tem, ko založništvo vabi k naročevanju za l. 1899., zahvaljuje se dozdanje vredništvo „Danice“ prav prisrčno vsem prijateljem in podpirateljem lista. — Vrednik „Danici“ je od novega leta naprej Tomo Zupan.

Naročnina znaša:

Za celo leto po pošti	4 gld.	20 kr.
„ pol leta „ „	2 „	20 „
V Ljubljani prejimana za celo leto	3 gld.	60 kr.
„ „ „ pol leta	1 „	80 „
„ „ „ ¼ leta —	„	90 „

Za prinašanje na dom se plača 40 kr. na leto. Posamezne številke po 10 kr. Za spremenjenje napisa med letom 15 kr.

Naročnina se po najcenejši poti s poštnimi nakaznicami pošilja pod naslovom: „Blaznikova tiskarna v Ljubljani.“

Založništvo „Zgodnje Danice.“